

Cs—1.

SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS
A
M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.
(Szut.)

I. SZERVEZET.

II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.

BUDAPEST, 1941.

Cs—1.

A. Könyv Zoltán f.

**SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS**

A

M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.

(Szut.)

I. SZERVEZET.

II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.

BUDAPEST, 1941.

— Utánnnyomás tilos. —

TARTALOMJEGYZÉK.

Bevezető rendelkezések	Oldal 11
----------------------------------	-------------

I. rész. Szervezet.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg alárendeltség és területi illetékesség	13
2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és polgári hatóságokhoz, igénybevétele és szolgálati felelőssége	14
3. §. Büntetőbíráskodás, fegyelmi fenytő jog és becsületügyi eljárás	16
4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre	16
5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés	17
6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány	20

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás	21
8. §. Központi vezetés	21
9. §. Központi szervek	22
10. §. Csapatalakulatok	23
11. §. Gazdászatzkezelési szervek	26
12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések	28

II. rész. Szolgálat.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok	31
14. §. A szolgálat tagozódása	34

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés	37
16. §. Magatartás szolgálatban	43
17. §. Önképzés és hivatásbeli kötelmek	44
18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez	45
19. §. Jelentkezések és bemutatkozások	46
20. §. Eljárás csendőr-egyének személyét, vagy az egész csendőrséget érintő becsületsértés, rágalmazás, hamis vád és polgári peres ügy esetében	49

V. Belső szolgálat.

	Oldal
21. §. Laktanyarend	53
22. §. Szobarend	60
23. §. Istállórend	67
24. §. Laktanya- és szállásszemle	70
25. §. Napirend	72
26. §. Ügyeleti-, napos-, készütségi- és küldöncszolgálat	76
27. §. Eljárás megbetegedéseknél	80
28. §. Öltözködés és felszerelés	82
29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások	85
30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom	88

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és m. kir. rendőrségi területen	97
32. §. Távolsági kimutatások és őrjáratok beosztások szerkesztése. Őrskörletek portyázása	98
33. §. Csendőrjárőr fogalma, kivezénylése, eligazítása és bevonulása	104
34. §. Portyázó járőrök eljárása általában	109
35. §. Lovon teljesítendő szolgálat szabályai	114
36. §. Szolgálati ebek alkalmazása	115
37. §. Szolgálati órák számának meghatározása	116
38. §. Pihenők	119
39. §. Ellenőrzések	120

VII. Szolgálati jogok és azok gyakorlása.

40. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában	123
41. §. A szolgálati fellépés módja	125
42. §. Figyelmeztetés	127
43. §. Igazoltatás	128
44. §. Elővezetés	129
45. §. Elfogás	129
46. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös szabályok	132
47. §. A bilincs alkalmazása	136
48. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása	138
49. §. Fegyverhasználat	139
50. §. A fegyverhasználati jog magyarázata	149
51. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása	149

VIII. A megelőző (preventív) szolgálat.

52. §. A megelőző (preventív) szolgálatról általában	153
53. §. Helyi és személyi ismeret. Nyilvántartások vezetése	154

	Oldal
54. §. A megfigyelésről általában. Besúgók alkalmazása	158
55. §. Korcsmák, lebújok, gyanús helyek és gyanús egyének, szállodák ellenőrzése	160
56. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése	161
57. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk, nyilvános mulatságok és mozgófényképüzemek felügyelése	162
58. §. Ipar-, munkástelepek és gazdasági munkások ellenőrzése. Magatartás munkásokkal szemben	165
59. §. Külföldiek ellenőrzése	167
60. §. Vadászat és halászat ellenőrzése	169
61. §. Vasút- és hajóállomáson, valamint fürdőhelyen teljesített szolgálat	170

IX. Nyomozó szolgálat.

62. §. A bűnvádi eljárásról általában	173
63. §. A bűnügyi nyomozás fogalma és célja. Bűnügyi nyomozás teljesítésére hivatott hatóságok és közegek	176
64. §. Nyomozási illetékesség	178
65. §. A nyomozás megindítása	181
66. §. A nyomozásról általában	186
67. §. Helyszíni szemle	192
68. §. Sértettek és tanúk kikérdezése	194
69. §. Gyanúsítottak kikérdezése	197
70. §. Házkutatás	199
71. §. Személymotosás	201
72. §. Házkutatásnál és személymotosásnál szem előtt tartandó szabályok	201
73. §. Tárgyak őrizetbe vétele és azokkal való eljárás	203
74. §. Iratokkal, nyomtatványokkal, táviratokkal és levelekkel való eljárás	208
75. §. Ismeretlen, vagy szökésben lévő gyanúsítottal való eljárás	209
76. §. Feljelentés és tényvázlat	211
77. §. A nyomozás abbahagyása és újrafelvétele. Kiderítetlen esetekkel való eljárás	220

X. Megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben való eljárás.

78. §. Les	223
79. §. Vasútbiztosítás	224
80. §. Átkutatás	226
81. §. Határszéli szolgálat	230
82. §. Helyi rendészeti ügyekben való eljárás	231
83. §. Jövedéki és a bortörvénybe ütköző kihágások esetében való eljárás	232

84. §.	Nemzetközi jellegű bűncselekmények esetében való eljárás	234
85. §.	A magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatósága alá tartozókkal, területenkívüliséget és konzuli személyes mentességet élvezőkkel és a magyar főudvarnagyi bíróság fennhatósága alá tartozó épületekben tartózkodókkal szemben való eljárás	236
86. §.	Mentelmi jogot élvezőkkel szemben való eljárás	238
87. §.	Fiatalkorúakkal szemben való eljárás	239
88. §.	Katonai egyénekkal szemben való eljárás	242
89. §.	Tűzeset, vizáradás és elemi csapás esetében való eljárás	244
90. §.	Rendkívüli esetek bejelentése	245

XI. Felszólított szolgálat.

91. §.	Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek	249
92. §.	A felszólított szolgálat végrehajtása. Felhívások elbírálása	250
93. §.	Karhatalmi szolgálat	252
94. §.	Szállítmányfelvezet és oltalmi kíséret	255
95. §.	Fogolykíséret és fogolyőrizet	256
	a) Foglyok átvétele és átadása	256
	b) Fogolykíséret gyalog és lovon	261
	c) Fogolykíséret vasúton és hajón	262
	d) Fogolykíséret kocsin	263
	e) Menetképtelenné vált vagy megbetegedett fogollyal való eljárás	264
	f) Foglyok őrzése	264
	g) Fogoly megszökése esetében való eljárás	266

XII. Személyi szabályok.

96. §.	Általános határozványok	269
97. §.	A járőrtárs részére	269
98. §.	A járőrvezető részére	270
99. §.	Az őrsparancsnokhelvettes részére	271
100. §.	Az őrsparancsnok részére	272
101. §.	A szárny szolgálatvezetője részére	276
101/a §.	A szakaszparancsnok részére	277
102. §.	A segéd munkások (kezelők) részére	281
103. §.	A szárnyparancsnok részére	282
104. §.	Az iskolaparancsnok részére	287
105. §.	Az előadók részére	288
106. §.	A kerületi- és osztálysegédtiszt részére	288
107. §.	Az osztályparancsnok részére	290
108. §.	A beosztott törzstisztek részére	293
109. §.	A csendőrkerületi parancsnok részére	294

Függelék.

Utasítás a fürdőkülönítmények és fürdőörsök számára.

	Oldal
Bevezető rendelkezések	303
1. §. A fürdőügyeleti szolgálat célja. Illetékesség. Alárendeltség	304
2. §. Létszám. Legénység	305
3. §. Személyes magatartás	305
4. §. Szolgálat	307
1. Telepügyelet	307
2. Forgalmi rendészet a telepen	308
3. Fürdő- (strand-) ügyelet	308
4. Piacügyelet	308
5. Nyomozó szolgálat	309
6. Idegenrendészetet ellenőrző szolgálat	309
7. Ellenőrző szolgálat	310
8. Közlekedésrendészet a fürdőtelepen kívül	310
5. §. Öltözet, fegyverzet, felszerelés	313
6. §. Oktatás	314
7. §. Elhelyezés	315
8. §. Élelmezés	315
9. §. Iroda és pénztár	316
a) <i>melléklet</i> : Vázlat a fürdőkülönítmények és fürdőörsök részére a Szut. 66. pontja alapján kiadandó különleges utasítások tagozódásáról	319
b) <i>melléklet</i> : Kimutatás azokról a szolgálati könyvekről és tanszegedletekről, amelyeket a létszámhoz mérten az állandó őrssel nem egy laktanyában elhelyezett fürdőkülönítményeknek ki kell adni	321
c) <i>melléklet</i> : Áttekintés a fürdőhelyeken szolgálatot teljesítő járőrök szolgálati öltözetéről, fegyverzetéről és felszereléséről	322

Mellékletek.

1. Csendőr eskümintá	324
2. Katonai eskümintá	325
3. Személyazonossági igazolvány mintája	326
3/a. Előjegyzés a személyazonossági igazolványokról	327
4. Napirend az örsök számára	331
5. Távolsági kimutatás	332
6. Táblázat a portyázásra és pihenőre illetékes szolgálati óráknak a távolságok alapján való kiszámítására	334
7. Őrjárat beosztás	337
8. Csendőrségi csapatalakulatoknak és azok határainak jelzései	338
9. Őrskörletleírás	340

	Oldal
10. Előjegyzés a szárny (szakasz) helyi és személyi viszonyairól	341
11. Magánindítványi nyilatkozat	342
12. Hatálytalan	343
13. Utasítás az ujjnyomatok felvételére	344
14. Jegyzék az őrizetbe vett tárgyakról	351
15. Büntettről szóló feljelentés mintája	353
15/a. Vétségről szóló feljelentés mintája	355
16. Kihágásról szóló feljelentés mintája	356
17. Tényvázlat	357
18. Vasútbiztosítási tervezet	363
19. Átkutatási tervezet	364
20. Tényleírás	366
20/a. Irányelvek a tényleírás megszerkesztésére	369
21. Fenyítési jegyzék	371
22. Mintavételi jelentés	372
22/a. Kísérő jegyzék	374
23. Irányelvek a tűzoltórend összeállításához	375
24. Táblázatos kimutatás a büntettek, vétségek és kihágások feljelentési illetékességéről. (Külön kötetben van kiadva)	377
25. Irányelvek az őrsök által előterjesztett közbiztonsági vonatkozású ügyiratok átvizsgálásához	378

I. RÉSZ.

SZERVEZET.

Bevezető rendelkezések.

„Csendőr“ kifejezés alatt ennek az utasításnak a II. részében a rangosztályba nem sorolt havidíjasokat (alhadnagyokat és tiszthelyetteseket) és altiszteket (törzsőrmestereket, őrmestereket, csendőröket és próbacsendőröket) kell érteni, hacsak valamely kivétel kifejezetten megállapítva nincs.

Ezt az utasítást általánosságban vagy ennek egyes rendelkezéseit az utasítás szellemével össze nem egyeztethető módon magyarázni, önkényesen értelmezni, olyat, ami abban előírva nincs, elrendelni vagy követelni és végül az utasítás egyes rendelkezéseit magyarázó vagy értelmező parancsokat kiadni tilos. Az utasítást magyarázó magánműveket vagy oktatási segédeszközöket — a csendőrség körében — csak a honvédelmi miniszter jóváhagyása után szabad terjeszteni. A m. kir. belügyminiszteren és a honvédelmi miniszteren kívül senkinek sincs joga ahhoz, hogy a jelen utasítás bármelyik rendelkezése alól kivételt tegyen vagy engedélyezzen, hacsak az utasítás erre kifejezetten fel nem hatalmazza.

Abban az esetben, ha az utasítás egyes rendelkezéseinek értelmezése tekintetében kételyek merülnek fel, a honvédelmi miniszter döntését kell kikérni. Általános érvényű vagy elvi jelentőségű döntéseknek az utasításba való bevezetése vagy előjegyzése, illetőleg szükség esetében az utasítás kiegészítése iránt a honvédelmi miniszter intézkedik.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg, alárendeltség és területi illetékesség.

1. A m. kir. csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület.

Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvása, a közbéke és közrend fenntartása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek megszegésének, a véletlenségből vagy bármely természetű mulasztásból eredő szerencsétlenségeknek, veszélyeknek és károknak lehető megakadályozása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek ellen vétők kinyomozása és az illetékes hatóságoknak való átadása, illetőleg feljelentése.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közeget támogató segédkezésre hivatott.

2. A *tisztek* feladata a közbiztonsági szolgálat kezelése felett való őrködés, illetőleg a szolgálatteljesítés ellenőrzése és irányítása, a legénység hivatásszerű kiképzésének vezetése és a katonai fegyelem fenntartása.

A tisztek sem rendőri hatóságnak, sem rendőri közegeknek nem tekinthetők, a nyomozásban személyesen és cselekvően részt nem vehetnek és semminemű nyomozati cselekményt nem teljesíthetnek.

3. A csendőrség legfelsőbb fokban az 1881. évi III. t.-c. 8. és 9. §§-aiban meghatározott mértékben a honvédelmi, illetőleg a belügyminiszternek van alárendelve.

4. A csendőrség működési területe Budapest székesfőváros, a törvényhatósági jogú és a megyei városok belső és külső területét kivéve, Magyarország egész területére kiterjed.

A törvényhatósági jogú és a megyei városok külső és belső területét a belügyminiszter a csendőrség állandó működési területébe kivételesen bevonhatja.

5. A közbiztonsági szolgálatnak ellátására és a nyomozó

cselekmények végrehajtására a szakaszparancsnokok, valamint a csapatállománynak az őrsőkre (különítményekre) beosztott vagy erre a célra kivezényelt legénysége (rangosztályba nem sorolt havidíjasai és altisztjei) hivatottak és a csendőrségben rendőri közegeknek csupán ők tekinthetők.

2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és a polgári hatóságokhoz; igénybevétele és szolgálati felelőssége.

6. A csendőrség legénységi egyénei a honvédség hasonló rendfokozatú egyéneivel, tisztjei (tisztviselői) pedig a honvédség azonos állománycsoportba tartozó tisztjeivel (tisztviselőivel) egyenlő rangúak.

A csendőrség tagjainak a honvédség tagjaihoz való viszonyát a honvédségi Szolgálati Szabályzat I. Rész szabályozza.

7. A csendőrparancsnokok, a csendőr gazdasági tisztjei, valamint a csendőrtisztviselők rendfokozati elnevezései és jelvényei a honvédségéivel azonosak.

A csendőrségnél a legalacsonyabb legénységi rendfokozatú egyén a „csendőőr“, aki a honvéd szakaszvezetővel egyenlő rangú.

8. Az előljáró csendőrparancsnokságok az alárendelt csendőrparancsnokságokkal szemben „parancsadási“ joggal bírnak.

A csendőrparancsnokságoknak egymással való írásbeli érintkezési módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

9. Honvédtiszti parancsnokságok, intézetek és hatóságok a csendőrparancsnokságokat a jelen utasításban felsorolt szolgálatokra igénybe vehetik.

A csendőr- és honvédparancsnokságok között az érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

A Szolgálati Szabályzat I. Rész 360. pontjának *c*), *d*), *e*), *g*) és *j*) alpontjai alatt felsorolt ügyekben a csendőrparancsnokságok a honvéd állomásparancsnokságok parancsait (megkereséseit) teljesíteni kötelesek.

10. A csendőrőrsök (különítmények), ezek járőrei és az egyes csendőrök a közbiztonsági szolgálatot részben saját

kezdeményezésükből, részben a bíróságok és ügyészségek, valamint a területileg illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi)* hatóságok „felhívás“-ára teljesítik.

Az őrsők (különítmények, járőrök, egyes csendőrök) ennél fogva az említett hatóságok által törvényes hatáskörükben kiadott felhívásoknak eleget tenni kötelesek, anélkül azonban, hogy ezáltal a polgári hatóságoknak alárendelve lennének.

A m. kir. rendőrségi hatóságok csak azokkal az őrsőkkel szemben bírnak felhívási joggal, amelyek hatósági területükön a közbiztonsági szolgálatot kivételesen ellátják.

A felhívásokat (megkereséseket) általában írásban kell kiadni. Ha azonban a késedelem veszéllyel jár, élőszóval is ki lehet adni, de a felhívó (megkereső) hatóság azokat utólag írásba foglalni köteles. A felhívás (megkeresés) visszavárólagos nem lehet.

Szóbeli felhívás (megkeresés) esetében, ha a csendőr a felhívó (megkereső) hatósági személyt személyesen nem ismeri, ez utóbbinak a felhívásra (megkeresésre) való jogosultságát igazolnia kell.

A csendőrparancsnokságok és polgári hatóságok között az írásbeli érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

11. A csendőrt csupán a jelen utasításban előírt szolgálatra szabad igénybe venni. Azokra a szolgálatokra, amelyeknek elvégzésére más hatósági szerv vagy közeg hivatott, csendőrt alkalmazni nem szabad.

12. A csendőr szolgálatát a törvények, rendeletek, utasítások és saját előljárói parancsa szerint önállóan teljesíti.

A közbiztonsági szolgálatra vagy egyes közbiztonsági szolgálati ténykedésekre vonatkozóan a csendőrnek — saját előljáróin kívül — csak az előljárói minőségben fellépni jogosult csendőrségi feljebbvalói és azok a hatósági személyek adhatnak — a saját hatáskörükön belül — utasítást, illetve felhívást, akik a jelen utasítás 521. pontja értelmében vele szemben közvetlen felhívási joggal bírnak.

13. A felhívás tartalmáért mindenkor az azt kiadó ható-

* „M. kir. rendőrségi hatóságok“ alatt a jelen utasításban a m. kir. rendőrség kapitányságait és kirendeltségeit kell érteni.

ság vagy hatósági személy felelős s az eljáró csendőr annak bírálataiba nem bocsátkozhatik.

A felhívás foganatosításának módjáért, a törvény és a szolgálati utasítás pontos megtartásáért az eljáró csendőr felelős.

A felhívó hatóság tehát a felhívás teljesítésének módját meg nem határozhatja.

Ha azonban a felhívás nyilvánvalóan ez esküvel fogadott kötelesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulna, vagy ha a törvényben tiltott cselekményt követelne, akkor a felhívás teljesítését meg kell tagadni és a felhívást az előljáró szárnyparancsnokságnak elő kell terjeszteni.

3. §. Büntető bíraskodás, fegyelmi fenyítő jog és becsületügyi eljárás.

14. Csendőregyének által elkövetett bűncselekmények elbírálása a katonai büntető törvények alapján történik.

Az eljárást a katonai bünvádi perrendtartás szabályozza.

15. A csendőrség egyéneire a Szolgálati Szabályzat I. Rész XIII. fejezetében foglalt fegyelmi fenyítő hatalom rendelkezései éppúgy érvényesek, mint a honvédség tagjaira, azzal a korlátozással, hogy „lefokozás” fegyelmi úton, az eltávolítás esetét kivéve, nem történhetik. (L. a 28. és 29. pontot.)

A csendőrség egyénei felett a fegyelmi fenyítő hatalmat legfelsőbb fokban a csendőrség felügyelője gyakorolja.

16. A csendőrtisztek becsületügyeinek intézése a honvédségi becsületügyi szabályzat alapján történik.

É. 6730/elm. 13.- 1942. kincsm. 16/2. 1942.

4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre.

17. A Szolgálati Szabályzat I. és II. része, továbbá mindazok a honvédségi utasítások és szabályzatok, amelyek a tisztek előléptetésére, rangmeghatározására, felülvizsgálására, szabadságolására, nősülésére és minősítésére vonatkoznak, a csendőrségre is hatállyal bírnak, hacsak a fennálló csendőrségi szabályzatok és rendeletek másképp nem intézkednek.

A csendőrség kiképzésére és oktatására vonatkozó irányelveket a „Cs—8/a.“, az őrsökön való továbbképzésre vonatkozó irányelveket pedig a „Cs—8.“ jelzésű utasítások tartalmazzák.

5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés.

18. A csendőrtiszteket az Államfő, az alhadnagyokat és a tiszthelyetteseket pedig a honvédelmi miniszter nevezi ki.

19. A csendőrlegénység kiegészítése kizáróan önkéntes jelentkezés alapján történik.

A legénységi állományba való felvétel feltételei:

1. magyar honosság,
2. feddhetetlen előélet mellett erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság,
3. 19 és 40 év közötti életkor,
4. nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen vagy gyermektelen özvegyi állapot,
5. hadiszolgálatra alkalmasság,
6. megfelelő jártasság a magyar nyelvben,
7. írás, olvasás és számolás,
8. legalább 163 cm testmagasság.

Katonai ren'fokozottal bíró egyéneket szakaszvezetőnél magasabb rendfokozatban átvenni nem lehet.

20. A jelentkezők alkalmasságának elbírálására a kerületek székhelyén működő toborzó-bizottságok hivatottak, amelyek előtt a jelentkezőknek személyesen kell megjelenniök.

A toborzó-bizottság elnöke: 1 törzstiszt; tagjai: 2 fő-tiszt és 1 orvos.

A felvétel felett a toborzó-bizottság javaslatára a kerületi parancsnok dönt.

A felvételi feltételek szándékos meg nem tartása esetében a kincstárt ért károkért az anyagi felelősség a kerületi parancsnokot terheli.

21. A csendőrségi testületbe való belépéskor a legénységi állományú egyéneknek 6 évi szolgálatra kell magukat kötelezniök, mely időbe a katonai szolgálati időből legfeljebb 3 évet lehet beszámítani.

A 6 szolgálati év letelte után a legénységi egyének kötelezőjüket évenként megújíthatják.

22. A csendőrségi próbaszolgálati idő azok részére, akik katonai kiképzést nyertek, 18 hónap — a többi jelentkező részére két év.

Altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok kiképzése és továbbképzése a „Cs—8.“ és a „Cs—8/a.“ utasítások rendelkezései szerint történik.

23. A csendőr rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak rangsorolására, továbbá a legénység előléptetésére, kinevezésére, parancsnoki megbízására, felfüggesztésére, szabadságolására, nősülésére, kitüntetésére, megdicsérésére, jutalmazására, végelbánására vonatkozó rendelkezéseket a „Szabályzat a csendőrlegénység személyi ügyeinek kezelésére“ című szolgálati könyv tartalmazza.

24. A csendőrtiszti állomány kiegészítése az 1893. évi XXXVI. t.-c. szerint történik.

A tisztek a belépéskor 20 évi szolgálatra kötelezik magukat. A 20 szolgálati év letelte után a tisztek a kötelezőjüket évenként megújíthatják.

A tisztek kiképzése a Cs—8/a. utasítás rendelkezései szerint történik.

25. A csendőrséghez való belépés (bemutatás) alkalmával a tisztek a csendőrkerületi parancsnok, a legénységi egyének az osztályparancsnok előtt szolgálati esküt tesznek. (L. az 1. és 2. mellékletet.)

Az illetők amellet, hogy az esküt élőszóval elmondják, annak leírt szövegét még sajátkezűleg is aláírni kötelesek.

26. A csendőrség megerősítésére esetleg vezényelt egyének a „csendőr“ elnevezést nem használhatják és csendőryegyenruhát nem viselhetnek.

27. Csendőrlegénységi állományú egyén elbocsájtható:

1. a próbaszolgálat alatt, ha csendőrségi szolgálatra alkalmatlannak találták,

2. ha olyan családi viszonyok forognak fenn, amelyek az elbocsájtás tekintetéből méltánylást érdemelnek,

3. a csendőrségi szolgálati kötelezettség letöltése után, ha az illető csendőr maga kéri az elbocsájtását,

4. bekövetkezett testi fogyatkozás esetében felülvizsgálat útján,

5. abban az esetben, ha a csendőrség szerveztének meg-

változtatása a legénység létszámának leszállítását teszi szükségessé.

Az 1. és 3. pont alatt foglalt esetben a kerületi parancsnok határoz. A 2. pont alatt említett esetben a kerületi parancsnokság indokolt — az illetőnek anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonatával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt — előterjesztése alapján a honvédelmi miniszter dönt. Az 5. pontban említett esetben a honvédelmi és a belügyminiszter közösen dönt. A 4. pont alatt tárgyalt esetben az eljárásra nézve a felülvizsgálati és egyéb idevonatkozó szabályok irányadók.

28. Csendőrlegénységi állományú egyéneket el kell távolítani:

1. honvédbírósági ítélet következtében, ha az lefokozást mondott ki;

2. honvédbírósági ítélet következtében, ha a bíróság a lefokozást a Ktbt. 23. §-a alapján mellőzte ugyan, de az illető általános magatartását és összegyéniségét figyelembe véve, a csendőrség kötelékében a szolgálat lényeges hátránya nélkül meg nem hagyható;

3. polgári büntetőbírósági ítélet következtében, ha az hivatalvesztést állapított meg;

4. polgári büntetőbírósági ítélet következtében, ha az hivatalvesztést nem állapított ugyan meg, de a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátrányára vagy az állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában és a csendőrség kötelékében meg nem hagyható (Ktbt. 22. és 23. §§.);

5. ha a csendőrségben való előléptetés akár polgári, akár katonai bíróság által történt jogerős elítélés után következett be és a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy az előléptetés utólagosan jóvá nem hagyható;

6. ha a csendőrlegénységi állományú egyénre valamely bűncselekmény rábizonyult ugyan, de e miatt őt elévülés, magánindítvány hiánya vagy visszavonása, kegyelmi vagy közkegyelmi tény (pertörlés) folytán elítélni nem lehet, a tett vagy mellékkörülmények azonban olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátránya vagy állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában és a csendőrség kötelékében meg nem hagyható.

Továbbá csendőrlegénységi állományú egyéneket el lehet távolítani:

a) fegyelmi úton: ismételt megintés és fenyítés dacára bebizonyult javíthatatlan iszákosság, szolgálati hanyagság, ajándéknak vagy ingyenellátásnak — bár a szolgálati kötelesség megszegése nélkül való — elfogadása, botrányos családi vagy magánélet, végül fegyelmetlen magaviselet miatt még akkor is, ha ezek a cselekmények bűnvádi útra nem tartoznak ugyan, de az illető ezekben a hibákban való megrögzöttsége miatt a csendőrségi szolgálatra megbízhatatlanná vagy erkölcsileg alkalmatlanná válik;

b) engedély nélkül való nősülés esetében.

Az 1. és 3. alatti esetekben a csendőrlegénység eltávolítását az ítélet alapján az illetékes csendőrkerületi parancsnokság rendeli el.

A 2., 4., 5. és 6. alatti, továbbá az a) és b) alatt említett esetekben a csendőrlegénység eltávolítását a honvédelmi miniszter rendeli el és pedig a kerületi parancsnokságnak az illető egyén anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonatával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt véleményes jelentés alapján.

29. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat az előző pont a) alpontja esetében csak a megintési jegyzőkönyv (Szolg. Szab. I. Rész 646. és 647. p.) előzetes felvétele alapján lehet eltávolításra javaslatba hozni.

Ennek és az előző 28. pont rendelkezései alapján eltávolított egyén elveszti a csendőrségben nyert rendfokozatát és mindennemű állami ellátásra való igényjogosultságát.

6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány.

30. A csendőrség egyenruházatát és fegyverzetét a honvédelmi miniszter javaslatára az Államfő állapítja meg.

31. A csendőrség egyéneinek illetményeit a csendőrségi „Illetékszabályzat“ állapítja meg.

32. Csendőregyének részére azonossági okmányul a „Személyazonossági igazolvány“ (3. melléklet) szolgál.

Ezzel az azonossági igazolvánnyal a tényleges állományú és a tényleges szolgálatot teljesítő nyugállományú csendőregyénéket kell ellátni, akik azt mindig maguknál tartani kötelesek.

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás.

33. A m. kir. csendőrség általában:

- a) központi vezetésre,
- b) központi szervekre,
- c) csapatalakulatokra,
- d) gazdaságkezelési szervekre tagozódik.

8. §. Központi vezetés.

34. A központi vezetés szervei:

1. „A m. kir. belügyminisztérium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztálya“,
2. „A m. kir. honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi személyi) osztálya“,
3. „A m. kir. csendőrség felügyelője“.

35. A m. kir. belügyminisztérium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztályának feladata: a csendőrség közbiztonsági és gazdaságkezelési ügyeinek a m. kir. belügyminisztérium kebelében való kidolgozása.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes mint helyettes van beosztva. A csoportvezetők törzstisztek (alezredes és őrnagy), az előadó tisztek pedig csapatállományú, illetőleg gazdasági századosok és főhadnagyok.

A belügyminisztérium csendőrségi szolgálati osztálya a belügyminisztérium számvevőségének csendőrségi osztályába gazdasági főtiszteket vezényel, akik személyi és fegyelmi ügyekben az osztályvezetőnek vannak alárendelve, míg szolgálati (számviteli) tekintetben a belügyminisztérium számvevőségi igazgatójának rendelkezésére állanak.

A belügyminisztérium csendőrségi szolgálati osztályába, valamint a belügyminisztériumi számvevőség csendőrségi osztályába az iródsi gédszemélyzetet a csendőrség adja.

36. A honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi személyi) osztályának feladata: a csendőrség személyi, fegyelmi és képzési ügyeinek intézése.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes, mint helyettes van beosztva. Az előadó tisztek csapatállományú és gazdasági tisztek. Az irodai segédszemélyzetet a csendőrség adja.

37. A m. kir. csendőrség élén „A m. kir. csendőrség felügyelője“ áll. Feladatát és hatáskörét a részére külön kiadott „Szervi határozványok“ állapítják meg. A csendőrség felügyelője altábornagy, aki mellé két tábornok van beosztva, közülök a rangidősebb „a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese“.

A csendőrség felügyelőjéhez ezenkívül be vannak még osztva: a segédtsz (ezredes), az előadótisztek (törzstisztek), a parancsörtsz (főtiszt), az egészségügyi főnök (orvos V. rangosztály), az ügyész (V. rangosztály) és helyettesei (VI. és VII. rangosztály), valamint az irodai segédmunkások.

9. §. Központi szervek.

38. A központi szervek az alábbiak:

1. M. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága Budapesten.
2. M. kir. csendőrtiszti tanfolyamok Budapesten.
3. M. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár Budapesten.

39. „A csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága“ Budapesten állomásozik és a csendőrség felügyelője útján a honvédelmi miniszternek van alárendelve.

Feladata: a csendőrség utasításainak kidolgozása, a csendőrség belső és külső szolgálatával kapcsolatos, továbbá a csendőrségi szolgálat fejlesztésére, valamint a tisztek és a legénység kiképzésére és továbbképzésére vonatkozó kérdések tanulmányozása, úgyszintén e téren bel- és külföldi tapasztalatok szerzése és ezek alapján javaslatok készítése. Elnöke ezredes, tagjai egy alezredes, két őrnagy és két százados.

40. „A csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoksága“ Budapesten állomásozik és közvetlenül a csendőrség felügyelőjének

van alárendelve. Feladata: a csendőrség csapatállományú és gazdasági tisztjeinek kiképzése és továbbképzése.

Parancsnoka ezredes, ki mellé mint tanár 1 alezredes és 2 őrnagy van beosztva.

41. „A csendőrségi felszerelési anyagraktár“ Budapesten állomásozik, feladata: a csendőrség részére szükséges ruházati, szerelvényi és laktanyaberendezési tárgyak biztosítása, raktáron tartása és ezekkel a gazdasági hivatalok ellátása.

Parancsnoka: ezredes, aki mellé mint átvevőtiszt 1 gazdasági alezredes, továbbá 1 gazdasági százados és műmesterek vannak beosztva.

Az anyagraktár 2 osztályra oszlik és pedig: az átvevő- és a raktári osztályra.

Gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek, katonai és fegyelmi szempontból pedig a csendőrség felügyelőjének van alárendelve.

42. Hatálytalan.

43. Hatálytalan.

44. Hatálytalan.

45. Hatálytalan.

10. §. Csapatalakulatok.

46. A csendőrség csapatalakulatai: a kerületek, az osztályok, a szárnyak, a szakaszok, az őrsök és különítmények, a csendőr gyalogtanosztály, a csendőriskolák, a lovas alosztályok.

47. A csendőrkerületi parancsnokságok állomáshelyét és működési területét a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter állapítja meg.

A csendőrkerületi parancsnokságokat állomáshelyük szerint és római számmal jelölik meg. (M. kir. budapesti I. csendőrkerületi parancsnokság).

A számozás sorrendje: I. Budapest, II. Székesfehérvár, III. Szombathely, IV. Pécs, V. Szeged, VI. Debrecen, VII. Miskolc, VIII. Kassa, IX. Kolozsvár, X. Marosvásárhely.

A csendőrkerület parancsnoka ezredes, aki csapatparancsnoki jogkörrel van felruházva; helyettese ezredes, beosztott törzstisztje alezredes.

48. A csendőrkerületi parancsnokság segédszerve: a

segédtisztség, a kerületi parancsnok igazságügyi szerve az ügyész.

Minden kerületi parancsnoksághoz egy orvos van beosztva.

A kerületi segédtiszt őrnagy, aki mellé mint előadó tiszt 3 százados (Budapesten 5 százados) van beosztva. A segédtisztség állományába tartoznak ezenfelül még az irodai segéd-munkások is.

49. A csendőrkerületi parancsnokságok közbiztonsági és gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek, míg belső szolgálati, személyi, fegyelmi és kiképzési ügyekben a csendőrség felügyelőjének, illetőleg a csendőrség felügyelője útján a honvédelmi miniszternek vannak alárendelve.

50. A csendőrkerület osztályokra tagozódik. Az egy vármegye területén levő csendőralakulatok rendszerint egy osztályt képeznek; egy osztály őrsének száma azonban elvben 25-nél kevesebb és 50-nél több nem lehet.

A csendőrosztály parancsnoka törzstiszt (alezredes vagy őrnagy), akit távollétében az állomáson levő neki alárendelt és rangban legidősebb csendőrtiszti parancsnok helyettesít. Az osztályparancsnok mellé egy főhadnagy mint segédtiszt és irodai segédszemélyzet van beosztva.

Az osztályparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. egri, győri, budapesti I., budapesti II. osztályparancsnokság.

51. A szárny alosztályt képez és alája — az esetleg fennálló különítményeken kívül — legalább 8, de legfeljebb 15 őr tartozhatik.

Az egy szárnyhoz tartozó őrök egy vagy több közigazgatási járás területén is feketnek.

A szárny két vagy több szakaszra tagozódik.

A szárny parancsnoka százados, akinek helyettese főhadnagy.

A szárnyparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. csendőr szárnyparancsnokság Kassa“.

52. A szakasz parancsnoka alhadnagy vagy ideiglenesen tiszthelyettes, akinek legalább 3, de legfeljebb 5 őr lehet alárendelve.

A szakaszparancsnok alá rendelt őröknek lehetően ugyanannak a járásnak a területén kell feküdniök.

A csendőrszakaszok külön „parancsnokság”-ot nem képeznek, a szakaszparancsnok tehát ezen minőségében csak saját személyére nézve szerepel.

A szakaszparancsnokokat állomáshelyük szerint jelölik meg. (Pl.: A m. kir. csendőr szakaszparancsnok Tata).

A szakaszparancsnok közvetlenül a szárnyparancsnoknak van alárendelve.

53. Az őrsök a közbiztonsági szolgálat közvetlen ellátására hivatottak.

Az őrs lehet gyalog-, lovas- vagy vegyesőrs.

Létszáma: az őrsparancsnokkal együtt 6, 9, 12, 15 és 16—25 fő lehet.

Az őrs parancsnoka tiszthelyettes, helyettese a kilenc főnyi vagy ennél nagyobb rendszeresített létszámmal bíró őrsökön tiszthelyettes, ennél kisebb őrsökön törzsőrmester, vagy őrmester; tizenkét főnyi vagy ennél nagyobb létszámú őrsre az őrsparancsnokhelyettesen kívül még egy tiszthelyettes beosztható.

A csendőrőrsök a gazdaságkezelési ügyek kivételével minden ügyben a szakaszparancsnok útján vannak a szárnyparancsnoknak alárendelve.

A csendőrőrsöket állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. „M. kir. csendőr őrsparancsnokság Kiskőrös”.

54. Az őrsök számát osztályonként a belügyminiszter állapítja meg. Azokon a helyeken, ahol a közbiztonsági viszonyok a csendőrség huzamosabb jelenlétét teszik kívánatossá, anélkül azonban, hogy állandó őrs felállítására szükség lenne, a belügyminiszter az illetékes csendőrkerületi parancsnokság javaslatára csendőrkülönítményt állíthat fel. A különítményt két évnél hosszabb ideig fenntartani nem lehet. Ennek az időnek letelte után tehát azt vagy fel kell oszlatni, vagy pedig őrssé kell átminősíteni. Kivételt képeznek a tisztikülönítmények, továbbá az őrkülönítmények, amelyeknek feladata kivételes fontosságú intézmények, vagy telepek őrszolgálatának ellátása — őrskörlet nélkül — és végül a különítmények, amelyek csak az év bizonyos szakában működnek (pl.: fürdőkülönítmények, nyári különítmények stb.).

A csendőrkülönítmény parancsnoka tiszthelyettes vagy törzsőrmester; 20 főnél nagyobb létszámmal és fontos, különleges feladattal bíró különítmények alantos tiszt parancsnoksága alá helyezhetők.

A tiszti különítmények közvetlenül az osztályparancsnokságnak, az altiszti különítmények pedig az illetékes szakaszparancsnok útján annak a szárnyparancsnokságnak vannak alárendelve, amelynek területén állomásoznak.

55. A csendőr gyalogtanosztály 3 alosztályra tagozódik és a budapesti I. csendőrkerületi parancsnokságnak van alárendelve. Parancsnoka őrnagy, segédtsisztje főhadnagy. Az alosztályok parancsnokai századosok; minden alosztályhoz két főhadnagy és segédoktatók vannak beosztva. A tanosztály feladata a legénység elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése.

Az altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése céljából a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter minden csendőrkerület területén annyi csendőriskolát állít fel, ahányat a kerület létszámviszonyainak és a kiképzés érdekeinek figyelembevételével szükségessé tart.

A csendőriskola parancsnoka százados, az iskolához 2 főhadnagy mint oktatótsiszt és segédoktatók vannak beosztva.

Minden csendőriskola annak az osztályparancsnokságnak van alárendelve, amelynek területén állomásozik. A csendőriskolákat csupán állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. tatai csendőriskola“.

56. A csendőrség tisztjeinek és legénységének a lovaglásban való kiképzése, illetőleg továbbképzése, valamint a csendőrség pótlovainak idomítása és pótidomítása a Budapesten és Kiskunhalason működő lovas alosztályok feladata.

A lovas alosztály parancsnoka százados, aki mellé két főhadnagy, egy állatorvos, továbbá segédoktatókul rangosztályba nem sorolt havidíjasok vannak beosztva.

A budapesti lovas alosztály a budapesti, a kiskunhalasi lovas alosztály pedig a szegedi csendőrkerületi parancsnokságnak van közvetlenül alárendelve.

11. §. Gazdászatzkezelési szervek.

57. A csendőrségnél a gazdászati, számviteli, nyilvántartási tennivalókat a gazdászati szervek végzik és pedig: a központi, a törzs- és az osztálygazdasági hivatalok.

58. „A m. kir. csendőrség központi gazdasági hivatala“

Budapesten állomásozik s a belügyminisztérium csendőrségi szolgálati útján a belügyminiszternek van alárendelve.

Főnöke: gazdasági törzstiszt, akinek egy gazdasági százados a helyettese. Segéd személyzete több számvivő tiszt-helyettesből áll.

Feladata: a tömegvagyon kezelése, a felszerelési anyag-raktár működésével kapcsolatos pénzkezelési tennivalók végzése, a központi vezetésnél és a központi szerveknél beosztottak illetményügyeinek intézése s végül a Budapesten lakó nyugállományú csendőregyéneknek (csendőrnnyugdíjasoknak) nyilvántartása.

59. A gazdaságkezelési tennivalókat a kerületi parancsnokságnál a *törzsgazdasági hivatal*, az osztályparancsnokságnál az *osztálygazdasági hivatal* látja el.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalok minden tekintetben a kerületi, illetőleg az osztályparancsnokságnak vannak alárendelve. A hivatalok főnökei a kerületi, illetőleg az osztályparancsnok gazdasági szakelőadói. Az előzetes és utólagos számviteli szakellenőrzés tekintetében azonban a részükre kiadott külön utasítás korlátai között önállóan működnek s ilyen ügyekben a belügyminiszterrel közvetlenül is levelezhetnek.

A törzsgazdasági hivatal főnöke gazdasági törzstiszt, akinek helyettese gazdasági százados, előadó tisztje pedig gazdasági főtiszt. Irodai segéd munkásokul számvivő tiszt-helyettesek vannak beosztva.

Az osztály gazdasági hivatalának főnöke gazdasági százados vagy főhadnagy, akihez több számvivő tiszt-helyettes mint segéd munkás van beosztva.

A gazdasági hivatalok főnökei beosztottjaik fölött alosztályparancsnoki jogkörrel bírnak.

Az osztályparancsnokságok gazdasági hivatalai a gazdasági ügyek intézésén kívül az osztály területén lakó nyugállományú csendőregyéneket (csendőrnnyugdíjasokat) is nyilvántartják.

A törzsgazdasági hivatal elvben a kerületi, az osztálygazdasági hivatal pedig az osztályparancsnokság székhelyén állomásozik.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalokat a kerület, illetőleg az osztályparancsnokság elnevezése alapján jelölik meg. — Pl.:

„A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatala”, — „A m. kir. egri csendőr osztályparancsnokság gazdasági hivatala”.

12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések.

60. Csendőrségi alakulatok felállítását, meglévő alakulatok áthelyezését, megszüntetését, azok szervezetének vagy rendeltetésének megváltoztatását a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter közösen rendelik el.

61. A kerületi parancsnokságok feladata, hogy a területükön bekövetkezett szervezeti változásokat az illetékes közigazgatási hatóságokkal és bíróságokkal közöljék. A csendőrtisztek beosztását és áthelyezését a csendőrség felügyelőjének, — az alhadnagyokét pedig a csendőrkerületi parancsnokok javaslata alapján a honvédelmi miniszter a belügyminiszterrel közösen rendeli el.

A csendőrkerületi parancsnokok (hasonló állásúak) áthelyezése iránt a honvédelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértésben az Államfőhöz tesz előterjesztést.

62. Mindenkit csak olyan szolgálati beosztásba lehet kinevezni, amely az általa tényleg viselt rendfokozat számára rendszeresítve van.

Rendszeresített létszámon felül való vezénvlést — az őrsöket és a csendőriskolákat kivéve — csak a kerületi parancsnokság rendelhet el, de az is csak meghatározott időre.

63. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket, — gazdasági szakképzettséggel bírók kivételével — irodai szolgálatra, ha arra egyébként alkalmasak, csak akkor szabad beosztani, ha bizottságilag megállapítást nyert, hogy testi törőöttségük miatt közbiztonsági szolgálatra nem vagy csak kevésbé alkalmasak. Ezt egyszersmindenkorra vagy meghatározott időre a 20. pontban említett toborzó-bizottság állapítja meg. A bizottság határozatát az állományparancsban ki kell hirdetni.

Másokat csak akkor szabad irodai szolgálatra alkalmazni, ha az előbb említett feltételeknek megfelelő egyének rendelkezésre nem állanak.